herpy

WĘŻE

Gray-banded Kingsnake

Lampropeltis alterna

Lampropeltis alterna to smukły wąż z rodzaju królewskich, pochodzący z pustyni Chihuahua na południowym zachodzie USA i w północnym Meksyku, znany ze srebrnoszarego tła z pomarańczowymi, czerwonymi i czarnymi poprzecznymi pasami. Osiąga 70-120 cm, jest spokojny i trzyma się go w suchym terrarium ze skalnymi kryjówkami. W naturze żywi się głównie jaszczurkami, ale w niewoli zwykle przyjmuje myszy i może dożyć ponad 25 lat.

Rodzina: Colubridae Dawna nazwa: *Ophibolus alternus; Lampropeltis blairi; Lampropeltis mexicana alterna*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**70-120 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-30 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Pustynia i tereny skaliste**
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**20-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-32 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**30-50%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Zimowanie	**13-16 °C** 8-12 tygodni
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**3-13 jaj**
Inkubacja	**55-70 dni** przy 26-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Lampropeltis alterna to średniej wielkości, smukły wąż z rodzaju królewskich o gładkich, błyszczących łuskach, stosunkowo szerokiej głowie wyraźnie oddzielonej od szyi oraz dużych, wyrazistych oczach z okrągłą źrenicą i srebrnoszarą tęczówką. Ubarwienie i rysunek są bardziej zmienne niż u większości węży. Tło jest srebrnoszare do jasnoszarego, a na nim leżą poprzeczne pasy w kolorze białym, czarnym i pomarańczowym lub czerwonym. U zwierząt typu szerokopasmowego pomarańczowe pasy są szerokie, u innych wąskie, a niektórym osobnikom pomarańczowego koloru brakuje zupełnie. Oba główne typy uważano dawniej za podgatunki, ale dziś połączono je w jeden gatunek.

Dorosłe osobniki mają 70-120 cm, większość około 90 cm, a najdłuższe znane zwierzę mierzyło około 145 cm. Świeżo wyklute młode mają około 25 cm. Epitet gatunkowy *alterna* to po łacinie "przemienny" i odnosi się do rysunku, w którym pasy przeplatają się z szerokimi przerwami.

Gatunek jest często utrzymywany i rozmnażany i występuje w wielu formach lokalnych, np. z Langtry, Christmas Mountains, Hueco Mountains i River Road. Linie często utrzymuje się w czystości, kojarząc ze sobą tylko zwierzęta z tej samej lokalizacji. Istnieją też odmiany hodowlane. Ten poradnik dotyczy samego gatunku, a nie genetyki ubarwień. *L. alterna* może krzyżować się z blisko spokrewnionymi gatunkami, takimi jak *L. leonis*, i takich krzyżówek należy unikać.

Zwierzę jest spokojne, rzadko gryzie i łatwo przyzwyczaja się do brania na ręce. To nocny i skryty wąż, który dużo czasu spędza w kryjówce.

Występowanie i środowisko

Lampropeltis alterna zamieszkuje pustynię Chihuahua i przyległe góry: region Trans-Pecos w zachodnim Teksasie, południowy Nowy Meksyk oraz północny Meksyk, gdzie występuje w stanach Coahuila, Nuevo León i Durango. Odpowiednie siedliska istnieją też w stanie Chihuahua, ale obecność gatunku nie została tam pewnie potwierdzona. Większość znanych stwierdzeń pochodzi z Teksasu, choć większa część zasięgu leży prawdopodobnie w Meksyku. Gatunek żyje na wysokości od około 400 m do 2.300 m n.p.m., a miejscem typowym są Davis Mountains w zachodnim Teksasie.

Węża widuje się rzadko, ponieważ jest nocny i żyje w ukryciu w trudno dostępnym terenie, a większość obserwacji ma miejsce nocą na drogach.

> **Naturalny zasięg:** Stany Zjednoczone i Meksyk.

ŚRODOWISKO

L. alterna żyje w górzystym, suchym terenie ze skałami, stromymi zboczami i pustynnymi zaroślami. Podłożem jest najczęściej wapień lub skała wulkaniczna, a wąż przebywa w szczelinach, pod kamieniami i na skalnych urwiskach. W Meksyku żyje także w gęstych, suchych zaroślach i wysoko w lasach sosnowo-dębowych Sierra Madre Occidental. Klimat jest ciepły i suchy, z dużymi różnicami między dniem a nocą i chłodną zimą. Deszcze padają głównie w porze monsunowej latem.

Zwierzę jest nocne i skryte, a duża część zasięgu jest niemal pozbawiona dróg, dlatego widuje się je rzadko. Pokarm stanowią głównie jaszczurki, ale gatunek zjada też małe gryzonie, żaby oraz jaja ptaków gniazdujących na ziemi, jaszczurek i węży. Gatunek jest odporny na jad grzechotników.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 45 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość). Gatunek jest stosunkowo mały i może mieszkać w mniejszym terrarium niż duże węże królewskie, ale jest aktywny nocą i wykorzysta przestrzeń, jeśli ją dostanie. Młode mogą mieszkać w małym terrarium lub wentylowanym pojemniku, ale trzeba je przenieść, gdy nie mogą się już w nim wyciągnąć.

Pokrywa musi być zabezpieczona przed ucieczką i zamykana na zamek. Każdy wąż znajdzie każdy otwór, a młody wąż potrafi wydostać się przez zaskakująco wąską szczelinę. Terraria otwierane od przodu z zamkiem lub pokrywa z zaciskami to bezpieczny wybór.

Podłożem może być sucha mieszanka piasku i ziemi, zrębki osikowe, papier lub ręczniki papierowe. W naturalnej aranżacji stosuje się 40 % czystej ziemi, 40 % włókna kokosowego i 20 % piasku do piaskownic w warstwie 5-8 cm. Unikaj drewna cedrowego i sosnowego oraz pylącego podłoża. Odchody usuwaj od razu, a całe podłoże wymieniaj co 2-3 miesiące.

Urządź terrarium z co najmniej dwiema kryjówkami, jedną w ciepłej i jedną w chłodnej części, na tyle małymi, by zwinięty wąż przylegał do ich ścianek. Kamienie, kora korkowa i gałęzie dają możliwość wspinaczki i tworzą skaliste otoczenie. Trzecia kryjówka z wilgotnym torfowcem lub wilgotnym ręcznikiem papierowym w plastikowym pudełku z otworem z boku pomaga podczas linienia. Zwierzę jest skryte i pokazuje się tym częściej, im więcej ma kryjówek. Zwierzęta należy trzymać pojedynczo.

TEMPERATURA

W terrarium musi być wyraźny gradient temperatury, aby zwierzę mogło samo wybrać miejsce. Pod źródłem ciepła powierzchnia powinna mieć 29-32 °C, a w chłodnej części 20-24 °C. Powietrze w terrarium ma w dzień 20-28 °C. Najlepiej ogrzewać lampą halogenową lub matą grzewczą pod jednym końcem, zawsze sterowaną termostatem, aby podłoże się nie

przegrzewało. Na noc ogrzewanie można wyłączyć, a temperatura może spaść do 18-22 °C. Nie wolno stosować kamieni grzewczych.

Zwierzęta znoszą dość duże wahania. Jeśli wąż cały czas leży w miejscu wygrzewania albo całkowicie go unika, trzeba skorygować temperatury.

Zimowanie korzystnie wpływa na zdrowie i rozród, a u zwierząt, które słabo jedzą, często poprawia apetyt. Przez ostatnie 14 dni przed schłodzeniem zwierząt się nie karmi, aby jelita były puste. Następnie wyłącza się ogrzewanie, a temperatura spada do 13-16 °C na 8-12 tygodni. Zawsze musi być dostępna świeża woda, a zwierzę należy sprawdzać co tydzień.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z suchego obszaru i potrzebuje niskiej do umiarkowanej wilgotności powietrza, 30-50 %. Wyższe wartości utrzymujące się dłużej prowadzą do problemów ze skórą i infekcji dróg oddechowych. Terrarium musi być dobrze wentylowane, a podłoże suche.

Miska ze świeżą wodą musi być zawsze dostępna, ale nie tak duża, by podnosiła wilgotność. Wodę wymieniaj co tydzień i myj miskę.

Gdy przed linieniem oczy stają się niebieskawe, wstaw wilgotną kryjówkę: plastikowe pudełko z otworem i wilgotnym torfowcem lub papierem. Zwierzę samo z niej korzysta i zrzuca wylinkę w jednym kawałku.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i skryty, a w naturze dostaje niewiele światła słonecznego. UVB nie jest konieczne, ale zaleca się je ze względu na dobrostan. Użyj świetlówki T5 HO 5-6 % UVB nad jedną stroną terrarium, tak aby w miejscu wygrzewania indeks UV wynosił 1-2, a poza zasięgiem światła były dobre kryjówki (strefa Fergusona 2). Świetlówki wymienia się co 12 miesięcy.

Światło pali się około 12 godzin, a długość dnia zmienia się zgodnie z porą roku. W nocy nie może być światła.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

W naturze głównym pokarmem są jaszczurki, ale w niewoli zwierzęta zwykle jedzą rozmrożone myszy, które są najbezpieczniejszą dietą. Nie podawaj żywych gryzoni, bo mogą pogryźć i zranić węża. Używaj miękkich pęset do karmienia i wybieraj ofiary najwyżej 1,5 raza grubsze od węża w najszerszym miejscu.

Młode na początku czasem przyjmują tylko jaszczurki. Jeśli świeżo wyklute młode nie chce jeść, można natrzeć rozmrożoną noworodkową mysz jaszczurką, np. anolisem lub gekonem domowym, by zwabić je zapachem. Pomaga też schłodzenie zwierzęcia do 10-16 °C na miesiąc, a potem powolne ponowne ogrzanie. Zwierzęta karmione jaszczurkami zwykle po kilku posiłkach przechodzą na myszy.

Częstotliwość karmienia: - Świeżo wyklute: co 5-7 dni noworodkowymi myszami. - Młode: co 7-10 dni. - Dorosłe: co 10-14 dni małą dorosłą myszą.

Urozmaicona dieta sprawia, że zwierzę jest mniej wybredne: od czasu do czasu można podać jaja przepiórcze, młode przepiórki lub małe jaszczurki. Nie karm podczas zimowania. Nie bierz zwierzęcia na ręce przez pierwsze dwie doby po posiłku, aby nie zwróciło pokarmu. Całe ofiary pokrywają zapotrzebowanie, więc suplementy nie są potrzebne.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

L. alterna jest spokojny i tolerancyjny i dobrze nadaje się na pierwszego węża. Daj nowemu zwierzęciu około dwóch tygodni spokoju i zacznij brać je na ręce, gdy zacznie regularnie jeść. Sesje niech będą krótkie, podtrzymuj ciało obiema rękami i pozwól wężowi swobodnie przechodzić między dłońmi, nie trzymając go zbyt mocno. Trzymany zbyt ciasno może wydzielić cuchnącą wydzielinę lub uszczypnąć.

Zwierzę o silnym odruchu żerowania może pomylić dłoń z pokarmem. Dlatego zanim włożysz rękę do terrarium, lekko dotknij węża jakimś narzędziem, by wiedział, że to nie pora karmienia. Zwierzę jest nocne i pokazuje się głównie wieczorem.

Gatunek zjada inne węże, dlatego zwierzęta trzeba trzymać pojedynczo. Towarzystwo nie daje zwierzęciu żadnych korzyści, a poza kojarzeniem nigdy nie trzymaj dwóch razem.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają dłuższą, szerszą nasadę ogona, w której mieszczą się hemipenisy, a płeć najpewniej określa się sondą, której powinna używać tylko doświadczona osoba. Wielkość i kondycja znaczą więcej niż wiek, a zwierzęta przed rozpoczęciem rozrodu muszą być w dobrej kondycji. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest u tego gatunku udokumentowany.

GODY I KOPULACJA

Kojarzenie następuje po zimowaniu. Po schłodzeniu w miesiącach zimowych zwierzęta powoli się ogrzewa i ponownie karmi, a kojarzenie odbywa się wiosną, gdy samica przejdzie linienie. Zawsze wpuszczaj samca do samicy pod nadzorem i po kojarzeniu ponownie je rozdziel. Powtarzaj łączenie co kilka dni, aż samica zostanie zapłodniona. Samce walczą ze sobą i nie wolno trzymać ich razem. Karm tylko wtedy, gdy zwierzęta są rozdzielone.

Zimowanie przed rozrodem trwa 8-12 tygodni w temperaturze 13-16 °C.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jaja na początku lata. Zniesienie liczy 3-13 jaj, a większość samic składa jedno zniesienie w roku. Daj jej pojemnik do składania jaj z wilgotnym wermikulitem lub torfowcem, a po złożeniu jaj karm ją obficie, by mogła odzyskać siły. Samica nie opiekuje się jajami.

INKUBACJA

Ostrożnie wyjmij jaja i nie obracaj ich. Połóż je na wilgotnym wermikulicie w zamkniętym pojemniku z kilkoma małymi otworami wentylacyjnymi i nie zakopuj ich. Wermikulit ma być wilgotny, ale nie tak mokry, by dało się z niego wycisnąć wodę. Temperatura wynosi 26-29 °C, a wyklucie następuje po około 9 tygodniach (55-70 dni). W niższej temperaturze trwa to dłużej. Młode pozostają w jaju dzień lub dwa, wchłaniając woreczek żółtkowy. Nie pomagaj przy wykluciu. Temperatura inkubacji jest taka sama jak u innych węży królewskich.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode mają około 25 cm i zaczynają jeść dopiero po pierwszym linieniu. Każde młode umieść osobno w małym terrarium lub wentylowanym pojemniku z kryjówką, wodą i źródłem ciepła, ponieważ zjadają się nawzajem i nigdy nie wolno trzymać ich razem. Po pierwszym linieniu podaje się noworodkową mysz. Niektóre młode na początku jedzą tylko jaszczurki, a wtedy może pomóc natarcie myszy zapachem jaszczurki. W miarę wzrostu stopniowo zwiększa się wielkość ofiar i częstotliwość karmienia. Jeśli odmawiają jedzenia, sprawdź temperatury i spróbuj ponownie po tygodniu. Krótkie schłodzenie może pomóc niejadkom.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Typowe to:

- Otyłość przy zbyt dużych lub zbyt częstych posiłkach.
- Problemy z linieniem przy zbyt suchym powietrzu: daj wilgotną kryjówkę, gdy oczy stają się niebieskawe.
- Oparzenia od kamieni grzewczych i nieosłoniętych żarówek grzewczych.
- Infekcja dróg oddechowych przy zimnym i wilgotnym powietrzu: zwierzę oddycha z otwartym pyskiem lub ma wydzielinę z nozdrzy.
- Niestrawiony pokarm podczas schładzania, jeśli zwierzę nie pościło przed zimowaniem.
- Roztocza i pasożyty wewnętrzne, zwłaszcza u zwierząt odłowionych z natury. Wybieraj zwierzęta z hodowli, a nowe poddawaj kwarantannie.
- Pogryzienia przez żywe ofiary. Używaj rozmrożonych.

Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, pełne ciało i regularnie je. Waż zwierzę co tydzień, bo nagła utrata masy jest często pierwszym objawem choroby. Gady ukrywają chorobę, więc jeśli zwierzę nie je, traci na wadze, oddycha z otwartym pyskiem lub wydaje się apatyczne, zgłoś się do lekarza weterynarii doświadczonego w leczeniu gadów.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.